

La sembra de cultius coberta per afavorir la rotació de cultius en la nova PAC 2023-27

des. 28, 2022 |

La sembra de cultius coberta o lleguminoses dins la rotació de cultius permet accedir als ajuts dels eco règims de la nova PAC pel foment de la millora del contingut de carboni orgànic del sòl i la fertilitat del sòl agrícola.

Els cultius coberta són cultius secundaris en les rotacions agrícoles que el seu objectiu es mantenir el sòl amb coberta de vegetació amb espècies millorants de les característiques agronòmiques del sòl entre dos cultius principals de la rotació.

INTRODUCCIÓ

El nou període de la Política Agrària Comuna 2023-27, desenvolupa els objectius del Pacte Verd Europeu, pel que s'estimularan pràctiques agrícoles i ramaderes que proporcionin beneficis climàtics i mediambientals. En aquest sentit, s'introdueixen els Eco règims, com un mecanisme d'evolució de les explotacions agràries cap a la sostenibilitat ambiental.

Els eco règims són pràctiques voluntàries, diferents dels ajuts agroambientals, amb exigències superiors a les de la condicionalitat reforçada. S'hi destinaran almenys el 23 % dels ajuts directes de la PAC.

Entre les mesures incloses en els eco règims, que tinguin interès pels agricultors especialitzats en conreus extensius, caldria destacar el foment de la rotació de cultius amb espècies millorants dins les pràctiques per a la millora del carboni orgànic i la fertilitat del sòl en camps de conreu. Aquest eco règim té diferents imports en funció del règim hídric (regadiu, secà humit i secà).

BENEFICIS DELS CULTIUS COBERTA

Els cultius coberta es poden introduir a les rotacions agrícoles entre els conreus principals per evitar deixar el sòl sense cultiu. Generen uns beneficis mediambientals evidents:

1. Redueixen les pèrdues de nitrats del sòl protegint les aigües subterrànies

2. Redueixen l'escolament superficial i protegeix el sòl de l'erosió (hídrica i eòlica)
3. Augmenten l'estoc de carboni i millora l'estructura del sòl
4. Afavoreixen la fauna edàfica (macro i microfauna)
5. Competeixen amb les males herbes dels cultius principals.

Aquests beneficis mediambientals es tradueixen, en aquest nou període de la PAC, en recursos econòmics per facilitar la seva implantació, quan presenten un efecte sobre les característiques agronòmiques dels sòls. El cultiu coberta es consideren que formen part de la rotació agrícola encara que s'implantin al mateix any que el cultiu principal.

TIPUS DE CULTIUS COBERTA

Existeixen diverses tipologies de cultius coberta en funció de la utilitat principal que motiven la seva sembra:

Els cultius captadors de nitrogen són cultius que es sembren per reduir o minimització de les pèrdues per lixiviació del nitrogen residual que pot quedar a camp després de la collita del cultiu principal, protegint les aigües subterrànies.

(<https://extensius.cat/2022/10/26/la-sembrade-cultius-captadors-de-nitrogen-reduex-la-contaminacio-de-les-aigues-per-nitrats/>)

Els cultius per adob verd utilitzats per aportar nutrients en els cultius següents de la rotació i millorar la fertilitat del sòl. Es tradicional que siguin lleguminoses.

Els cultius energètics són conreus que el principal interès de la seva sembra és la posterior utilització com a cosubstrat en les plantes de digestió anaeròbia per a la producció de biogàs i posterior transformació en energia elèctrica. Generalment s'utilitzen espècies de gramínies (civada negra, raigràs) o crucíferes (colza farratgera, mostassa blanca, ...).

Els cultius millorants són conreus que milloren les característiques agronòmiques del sòl. Les espècies acceptades en la PAC 2022-27 estan llistades més avall.

També hi poden haver-hi altres objectius principals com l'afavoriment de la fauna pol·linitzadora i la facèlia (*Phacelia tanacetifolia*) és una espècie molt utilitzada per aquest fi, o per reduir i combatre els nematodes fitòfags utilitzant com a cultiu coberta la mostassa blanca i incorporant-la al sòl com a cultiu en verd.

MANEIG AGRONÒMIC

Els cultius coberta, al ser cultius intermedis entre els cultius s'han de gestionar de forma simple i al mínim cost, per assolir l'objectiu de tenir un grau de cobertura del sòl elevat i ràpid.

En moltes ocasions, només cal planificar les dues operacions principals: la sembra i la destrucció o retirada del camp. Per tant, cal oblidar-se del control de les males herbes (no s'hi apliquen herbicides), de la fertilització (en el cas de cultius captadors), del control de plagues i malalties i, excepte ocasions molt concretes, de qualsevol altre operació. El criteri de mínim cost és important.

En moltes ocasions, la sembra es realitza després d'una labor superficial sobre el rostoll del cultiu principal i una posterior passada de roleu és suficient per facilitar la seva germinació.

La retirada o destrucció del cultiu coberta és realitza quinze dies abans de l'època idònia de sembra del cultiu principal. Els estris emprats en la destrucció i incorporació al camp, en forma d'adob en verd, o la recollida del camp pel seu aprofitament energètic o farratger, variarà en funció de les característiques del cultiu coberta i el seu desenvolupament assolit.

ELS CULTIUS COBERTA EN EL MONOCULTIU DE BLAT DE MORO

Una oportunitat important per seguir les directrius de la nova PAC entre els agricultors especialitzats en la producció de blat de moro és la incorporació de cultius coberta, sobretot quan el sistema de reg utilitzat és el tradicional (reg a regues) perquè encara no està modernitzat (aigua a pressió).

En aquests casos, els agricultors, solen deixar el sòl sense cultiu després de la collita fins a la nova sembra de la primavera següent. És a dir, fan un monocultiu de blat de moro.

Canviar aquesta pràctica amb la sembra d'un cultiu coberta millorant del sòl després de la collita del blat de moro permet acollir-se a l'eco règim i rebre els ajuts de la nova PAC, que en terrenys de regadiu poden assolir els 150 €/ha per l'any que ve, si es compleixen els percentatges de superfície en rotació, es redueix el guaret a menys del 20 % i es té un Pla d'adobat en les terres de regadiu.

LLISTAT D'ESPÈCIES MILLORANTS PER LA PAC 2022-2027

Les espècies considerades millorants del sòl en el marc de la PAC 2022-27, són:

Lleguminoses: pèsol (*Pisum sativum* L.), faves (*Vicia faba* L.), tramús dolç (*Lupinus spp.*), veça (*Vicia sativa* L.), erb (*Vicia ervilia* (L.) Willd.), garrofes (*Vicia monanthos* Desf.), guixera (*Lathyrus sativus* L.), fenigrec (*Trigonella foenum-graecum* L.), moreu (*Vicia narbonensis* L.), alfals (*Medicago sativa* L.), esparceta (*Onobrychis viciifolia* Scop.), blava (*Hedysarum coronarium* L.), mongeta (*Phaseolus vulgaris* L., *Phaseolus lunatus* L., *Phaseolus coccineus* L.), fesol (*Vigna unguiculata* [L.] Walp.), cigró (*Cicer arietinum* L.), llentia (*Lens sculenta* Moench, *Lens culinaris* Moench), crotalària (*Crotalaria juncea* L.), Trèvol blanc nan (*Trifolium repens*),

trèvol violeta (*Trifolium pratense*), melilot groc (*Melilotus officinalis*), serradella (*Ornithopus sativus*).

Oleaginoses: gira-sol (*Helianthus annuus* L.), colza (*Brassica napus* L.), soja (*Glycine max* (L.) Merrill) i camelina (*Camelina sativa* (L.) Crantz), càrtam (*Carthamus tinctorius* L.).

Brassicàcies o crucíferes: rave (*Raphanus sativus*), ruca (*Eruca sativa*), nap (*Brassica napus*), nap farratge (*Brassica napus* var. Oleífera), rave farratge (*Raphanus raphanistrum*), mostassa blanca (*Sinapis alba*), mostassa marró (*Brassica juncea*), mostassa abissínia (*Brassica carinata*). S'admeten barreges d'espècies de lleguminoses recollides en la llista d'espècies millorants amb altres cultius herbacis sempre i quan les lleguminoses siguin el cultiu predominant de la barreja.

AUTORS

FRANCESC CAMPS
IRTA Programa de Cultius Extensius
Sostenibles (Mas Badia)